

Karin Fossum

De duivel draagt
het licht

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

Als je nooit geboren was, had je dit niet gelezen.

En dat zou geen verschil hebben gemaakt. En als je er niet meer bent, is het alsof je dit nooit gelezen hebt. Het maakt geen verschil. Maar nu, terwijl je dit leest, gebeurt er iets:

Het knabbelt een paar seconden van je tijd, alsof een beestje van wollige letters knagend de weg tussen jou en je volgende minuut verspert. Je haalt het nooit meer in.

Het peuzelt onverstoorbaar de micro-organismen van de tijd op. Het raakt nooit verzadigd.

Jij ook niet.

TOR ULVEN

*Met dank aan Terje Ringstad en Tor
Buxrud*

Hoofdbureau van politie, 4 september, 16.00 uur.

Jacob Skarre keek op zijn horloge. Zijn dienst zat erop. Maar hij pakte heimelijk een boek uit zijn binnenzak en las het gedicht op de eerste bladzijde. Net een Virtual Reality-spelletje, dacht hij. Plop! en je bent in een andere wereld. De deur naar de gang stond open en hij voelde ineens dat iemand naar hem keek. De vrouw stond buiten zijn gezichtsveld, ze was gewoonweg een ander bewustzijn dat het zijne raakte. Een vederlichte, bijna onmerkbare vibratie die hem ten slotte bereikte. Hij sloeg het boek dicht.

‘Kan ik u helpen?’

Ze verroerde zich niet, stond hem daar maar met een merkwaardige blik aan te staren. Skarre keek naar dat gespannen gezicht en be-

dacht ineens dat ze hem bekend voorkwam. Ze was niet zo jong meer, misschien tegen de zestig, en ze droeg een mantel en donkere laarsjes. Met een sjaaltje om haar hals. Onder haar kin was het dessin gedeeltelijk zichtbaar. Dat stond in sterk contrast tot wat ze vermoedelijk zelf aan snelheid en elegantie bezat. Renpaarden met kleurige jockeys tegen een donkerblauwe achtergrond. Haar gezicht was breed en zwaar, het werd omlaag getrokken door de vooruitgestoken kin. Haar wenkbrauwen waren donker en liepen bijna in elkaar over. Ze hield een handtas tegen haar buik gedrukt. Maar het was vooral haar blik. In haar bleke gezicht lagen een paar oplichtende ogen. Ze hielden hem met een geweldige kracht vast en hij kon er niet aan ontkomen. Toen wist hij het ineens weer. Wat een gek toeval, dacht hij, en hij wachtte gespannen. Hij zat als het ware vastgeklonken aan zijn stoel, in deze vragende stilte. Ze kon nu ieder moment iets heel belangrijks gaan zeggen.

‘Het gaat om iemand die vermist wordt’, zei ze toen.

Ze had een ruwe stem. Een roestig gereedschap dat na een lange periode van rust weer krakend op gang kwam. Achter haar witte voor-

hoofd brandde een vuur. Skarre zag de flakkerende gloed door haar irissen. Hij wilde niet vooringenomen zijn, maar ze leek duidelijk ergens van bezeten. Langzaam drong het tot hem door waar het om ging. In gedachten nam hij de meldingen van die dag door, maar hij kon zich niet herinneren of er in zijn district patiënten uit psychiatrische inrichtingen werden vermist. Ze ademde zwaar, alsof het haar enorm veel moeite had gekost om te komen. Maar ze was vastbesloten, ze leek gedreven door iets eindigs. Skarre vroeg zich af hoe ze de receptie en mevrouw Brenningens valkenblik had weten te passeren, rechtstreeks zijn kantoor binnen, zonder door iemand te worden tegengehouden.

‘Om wie gaat het?’ vroeg hij vriendelijk.

Ze staaarde hem nog steeds aan. Hij beantwoordde haar blik met eenzelfde kracht om te zien of ze zou wijken. Plotseling zag ze er verward uit.

‘Ik weet waar hij is.’

Skarre was verrast. ‘Dus u weet het wel? Hij wordt niet vermist?’

‘Hij heeft niet zo lang meer te leven’, zei ze. Haar dunne lippen begonnen te trillen.

‘Wie?’ vroeg Skarre. En toen, omdat hij het plotseling vermoedde: ‘Bedoelt u uw man?’

'Ja. Mijn man.'

Ze knikte stellig. Stond nog steeds rechtop en roerloos in de deuropening, met haar tas tegen haar buik. Skarre zakte terug in zijn stoel.

'Uw man is ziek en u maakt zich zorgen om hem. Is hij oud?'

Dat was een onbehoorlijke vraag. Een leven is een leven, zolang het een leven is en het iets voor iemand betekent. Misschien zelfs alles. Schuldbewust pakte hij een pen van tafel en liet die tussen zijn vingers ronddraaien.

'Hij is nauwelijks meer dan een kind', antwoordde ze triest.

Het antwoord verwonderde hem. Waar had ze het eigenlijk over? Haar man was ziek, misschien stervende. En seniel, blijkbaar. Kinds. Tegelijkertijd had hij het vreemde gevoel dat ze hem iets anders probeerde te vertellen. Haar mantel was pluizig aan de voorkant en de middelste knoop was er een beetje slordig weer aangenaaid, zodat de stof opbolde. Waarom valt me dit op? dacht hij.

'Woont u ver weg?' Hij wierp een blik op zijn horloge. Misschien had ze geld voor een taxi nodig. Ze richtte zich op.

'Prins Oscarsgate 17.'

Ze sprak de straatnaam duidelijk gearticu-

leerd uit, met scherpe consonanten. ‘Het was niet mijn bedoeling u te storen’, voegde ze eraan toe.

Skarre stond op. ‘Moet iemand u even naar huis brengen?’

Ze staaarde nog steeds recht in zijn blauwe ogen. Alsof daar iets was wat ze mee wilde nemen. Een vonk, een herinnering aan iets springlevends, zoals de jonge politiemann was. Ineens had Skarre een eigenaardige ervaring. Het vreemde gevoel dat je een enkele keer overkomt, een grilligheid in je lichaam. Hij liet zijn blik zakken en staaarde naar zijn armen. De blonde haartjes stonden rechtovereind. Op dat moment draaide de vrouw zich langzaam om en liep naar de deur. Daarna verdween ze de gang door. Skarre keek haar na. Haar passen waren kort en hoekig, alsof ze iets probeerde te verbergen. Hij liep weer naar binnen. De klok wees 16.03 aan. Voor de aardigheid krabbelde hij iets op een blocnote.

“Vrouw van een jaar of zestig kwam om 16.00 uur mijn kantoor binnen. Ze leek in de war. Zei dat haar man wordt vermist. Dat hij niet lang meer heeft te leven. Gekleed in een bruine mantel, met een blauw sjaaltje om haar hals. Bruine tas, zwarte laarsjes. Mogelijk demente-

rend. Is enkele minuten later weer vertrokken. Sloeg het aanbod om te worden thuisgebracht af.”

Hij dacht nog een poosje na. Ze was waarschijnlijk slechts een verdwaalde ziel, daar waren er zoveel van. Uiteindelijk vouwde hij het papiertje op en stak het in zijn borstzak. Het had geen zin om het voorval te rapporteren.

*

Heeft iemand Andreas gezien?

Die woorden stonden in de grootste krant van de stad, met dikke letters. Zo drukken de kranten zich uit, op een informele toon, ons direct aansprekend, alsof we elkaar bij de voornaam noemen en elkaar al heel lang kennen. In deze frisse, vooruitstrevende samenleving breken we met formele barrières en gebruiken we een directe, jeugdige toon. Dus ofschoon maar weinig mensen hem kenden en hem bij zijn voornaam noemden, vragen wij zonder omhaal: heeft iemand Andreas gezien?

Met een foto erbij. Een mooie jongen van achttien jaar, met een smal gezicht en ontembaar haar. Ik zeg mooi, daar ben ik ruimhartig genoeg voor. Zo mooi dat hij te makkelijk zijn zin kreeg. Hij pronkte

met zijn knappe gezichtje en vond alles vanzelfsprekend. Het is een bekend patroon. Niemand heeft er baat bij om er zo uit te zien. Tijdloos, als het ware ondefinieerbaar. Een betoverende jongen. Het kost me enige moeite om dat woord te gebruiken, maar toch... betoverend.

Op 1 september verliet hij 's avonds het huis aan de Cappelensgate. Hij zei niet waar hij naartoe ging. Waar ga je heen? Uit. Zo antwoorden ze op die leeftijd. Een soort mateloze zuinigheid. Ze denken dat ze iets heel bijzonders zijn. En zijn moeder had niet het besef om aan te dringen. Misschien gebruikte ze zijn onwil als voedingsbodem voor haar eigen martelaarschap. Haar zoon was bezig haar te verlaten en dat vond ze verschrikkelijk. Maar eigenlijk gaat het om het afdwingen van respect. Ze had de jongen zo moeten opvoeden dat het ondenkbaar voor hem was geweest om niet te antwoorden, respectvol en precies. Ja, ik ga met iemand uit. We gaan de stad in. Ik ben voor twaalfen thuis. Is dat teveel gevraagd? Maar ze mislukte, zoals zovele anderen. Zo gaat het als je al je energie in jezelf steekt, in je eigen leven, je eigen verdriet. Ik weet waarover ik praat. En het verdriet zou nog groter worden. Hij zou nooit meer thuiskomen.

Ja, ik heb Andreas gezien. Ik kan hem zien wanneer ik wil. Veel mensen zullen verbaasd zijn, wan-